

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

Guidelines to Develop the Inspirational Leadership of School
Administrators Under the Surin Primary Educational Service Area Office 3

อภิธา จันทร์ทอง, ทรงเดช สอนใจ, ประภาพร บุญปลอด
Apida juntong, Songdet Sonja, Prapaporn Boonplord
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surindra Rajabhat University
E-mail: 64054010116@srru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 คน ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 147 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงมากไปน้อย ด้านการสื่อสาร ด้านการมีความกระตือรือร้น ด้านการเสริมพลังอำนาจ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมุ่งเน้นทีม ด้านการมีความน่าไว้วางใจ และด้านการมองในแง่ดี ตามลำดับ

2. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีจำนวน 21 แนวทางสรุปได้ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความน่าไว้วางใจ ด้านการมีความกระตือรือร้น ด้านการมองในแง่ดี ด้านการมุ่งเน้นทีม ด้านการเสริมพลังอำนาจ และด้านการสื่อสาร

ได้รับบทความ: 18 พฤษภาคม 2566; แก้ไขบทความ: 19 มิถุนายน 2566; ตอปรับตีพิมพ์: 20 มิถุนายน 2566

Received: May 18, 2023; Revised: June 19, 2023; Accepted: June 20, 2023

3. ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่าความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, ภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research were: 1) to study motivational leadership levels of school; 2) to study the guidelines for developing the motivational leadership of school administrators; and 3) to evaluate the guidelines for developing the motivational leadership of school administrators. This study was divided into 3 phases as follows. Phase 1 was the study about the levels of inspirational leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 3. Phase 2 was the study to develop the guidelines for inspirational leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 3. Phase 3 was the study to evaluate the development guidelines for inspirational leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 3. The sample group consisted of 147 school administrators received from a multi-stage sampling. A questionnaire was employed for data collection. Statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation.

The research result found that:

1. The overall current condition of inspirational leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 3 is at the highest level in descending order, communication, enthusiasm, empowerment, visionary, focus on team, Trust, and Optimistic aspect respectively.
2. Guidelines for the development of inspirational leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 3 are proposed and summarized as follows: Vision, enthusiasm, Trustworthiness, optimism, Team focus, Empowerment and Communication aspects.
3. According to the results of development guidelines' evaluation, the accuracy, suitability, and feasibility of the guidelines for developing the

motivational leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 3 are at the highest level in all aspects.

Keywords: Guidelines Develop, Inspirational Leadership, Administrators

1. บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ที่ประเทศไทยจะต้องขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความเป็นพลวัต เพื่อการพัฒนาที่มุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในโลกที่หนึ่งด้วยความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน “การศึกษา” จึงนับเป็นกลไกหลักที่สำคัญที่จะช่วยเพิ่มสมรรถนะของ คนไทยให้มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่นำไปสู่ความยั่งยืนในเวทีโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 91-92)

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทำให้ทุกองค์กร เปลี่ยนแปลงโดยจะเน้นการดำเนินงานในเชิงรุกและมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ แยกย่อย เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในองค์กรสมัยใหม่หรือองค์กรในศตวรรษที่ 21 ที่มี ภาวะการณ์แข่งขันค่อนข้างสูง ดังนั้นผู้นำต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสามารถและทักษะกับ ผู้ตาม เพื่อให้การพัฒนาและร่วมมือกับผู้นำและแก้ปัญหาอันซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญที่จะทำให้การสร้างความร่วมมือในการทำงานเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพคือการ พัฒนาให้ผู้ตามมีความเป็นผู้นำตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายผู้นำหรือผู้บริหารในยุคการ เปลี่ยนแปลงนี้การที่ผู้ตามสามารถเป็นผู้นำตนเองได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็น ผู้นำในสถานศึกษาจึงไม่ใช่ผู้บริหารแบบเดิมที่เน้นการสั่งการโดยมีผู้บริหารเป็นศูนย์กลาง บริหารจัดการ แต่ต้องเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันเป็น ทีมงานที่เข้มแข็งของบุคลากรในสถานศึกษา (ดาวรรุวรรณ ถวิลการ, 2558: 23-35)

ภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Leadership) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีภาวะผู้นำย่อมนำมาซึ่งคุณค่าและผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มและสถานศึกษา การเป็นผู้นำจึง เป็นศิลปะของการที่จะมี อิทธิพลเหนือบุคคลอื่น เพื่อให้บุคคลนั้นเกิดการยอมรับ เชื่อมมั่น และเลื่อมใสศรัทธาใน ตัวผู้นำ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (พรรณพร หฤทัยถาวร, 2542: บทคัดย่อ) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Manz and Sims, 1991: 18-35) แนวคิดหลักเชิงพฤติกรรมว่าของผู้นำว่า ผู้นำชั้นยอด คือ ผู้นำที่นำคนอื่น เพื่อให้คนอื่นสามารถนำตนเองได้ โดยผู้นำทำตนเป็นผู้สอนให้ผู้ตามเกิดการพัฒนากรอบ ความคิดเชิงเหตุผล และสร้างสรรค์ให้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองจนมีความมั่นใจ มีความเป็นอิสระในตนเองจนมีความเป็นผู้นำเกิดขึ้นในตนเอง ผู้นำชั้นยอดจะใช้วิธีบันดาลใจ ผู้อื่น (inspiration) ให้จงใจตนเองและนำตนเองได้ (self- directing) ดังนั้นภาวะผู้นำ ศตวรรษที่ 21 ไทยแลนด์ 4.0 ที่จะประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ร่วม

ทั้งการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้นำต้องสามารถสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation) ให้เกิดขึ้นเพื่อให้ ผู้ร่วมงานมีแรงจูงใจภายใน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีการตั้งมาตรฐานในการทำงานสูง มีการคิด เชิงบวกและเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมาย (พรชัย เจดามาน, 2560: 1-3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ได้เสริมสร้างทักษะความเป็นผู้นำ (Leadership skill) วิสัยทัศน์ ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งมีจำนวน โรงเรียนทั้งหมด 233 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก 68 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง 162 แห่ง โรงเรียนขนาดใหญ่ 2 แห่ง และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 1 แห่ง สอดคล้องกับนโยบายด้านที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นนักบริหารมืออาชีพ มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตัวชี้วัด 1.3 มีปฏิสัมพันธ์ มีทักษะการสื่อสาร เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ เป็นแบบอย่างที่ดี มีกลยุธยมิตร เป็นผู้เสริมสร้างบรรยากาศจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน มีวิธีการโน้มน้าว ดึงดูดความสนใจของผู้ร่วมงาน มีกลยุทธ์ในการเสริมสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการทำงานร่วมกันได้ บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรอย่างมีความสุข (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุรินทร์ เขต 3, 2565: 5-18)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดการศึกษาของท้องถิ่นและนักเรียนในเขตพื้นที่ชายแดน จำนวน 122 โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุรินทร์ เขต 3 ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขัน ตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละของผู้เรียนผ่านเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 12 ร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) มากกว่าร้อยละ 50 เปรียบเทียบกับปีการศึกษาที่ผ่านมา ตัวชี้วัดย่อยที่ 12.1 ระดับชั้นประถมศึกษาที่ 6 ตัวชี้วัดย่อยที่ 12.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ 3 มีผลการติดตามและประเมินผลการ บริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ระดับคุณภาพพอใช้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุรินทร์ เขต 3, 2565: 5-18)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ยังต้องได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำ ความสามารถในการนำองค์กรสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ให้ทันต่อสภาพปัจจุบัน อันจะช่วยลดปัญหาและยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษา จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุรินทร์ เขต 3

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

2. ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อยืนยันองค์ประกอบ

3. ศึกษาสภาพปัจจุบันและระดับภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

- 3.1 ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวนสถานศึกษา 4 ขนาดรวมทั้งหมด 233 โรงเรียน

- 3.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย นี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างกรณีทราบจำนวนประชากรแน่นอน (Finite population) โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane. 1973) กำหนดค่าคาดเคลื่อนของการประมาณค่าไว้ร้อยละ 5 ได้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 147 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจำแนกตามขนาดสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 (Proportional Stratified Random Sampling) กำหนดผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 147 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ตอบเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

3.4 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ร่างแบบสอบถามการแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา นำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์มาเป็นกรอบการสร้างเครื่องมือ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขไปเสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence, IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach is Alpha - coefficient) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

1. นำผลการระดับภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา จากระยะที่ 1 มาจัดลำดับสภาพภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

2. ยกร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยผู้วิจัย

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อประเมินร่างแนวทางการพัฒนา

ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

1. สร้างแบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ด้าน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์

2. ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ โดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 การศึกษาระดับภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ผลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา ได้องค์ประกอบ 7 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (Visionary) 2) ด้านการมีความน่าไว้วางใจ (Trust) 3) ด้านการมีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) 4) ด้านการมองในแง่ดี (Optimistic) 5) ด้านการมุ่งเน้นทีม (Focus on team) 6) ด้านเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) และ 7) ด้านการสื่อสาร (Communication)

2. ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและระดับภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

4.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

1. นำผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและระดับภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

จากระยะที่1 มาเรียงลำดับมากไปน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการสื่อสาร (ommunication) ด้านการมีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) ด้านเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (Visionary) ด้านการมุ่งเน้นทีม (Focus on team) ด้านการมีความน่าไว้วางใจ (Trust) และน้อยที่สุดคือ ด้านการมองในแง่ดี (Optimistic) ตามลำดับ

2. ผลการยกร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 นำข้อที่มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมรายด้านอยู่ในระดับมากมายยกร่างแนวทาง

3. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ (Visionary) ด้านการมีความน่าไว้วางใจ (Trust) ด้านการมีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) ด้านการมองในแง่ดี (Optimistic) ด้านการมุ่งเน้นทีม (Focus on team) ด้านเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) และด้านการสื่อสาร (Communication) จำนวน 21 แนวทาง

4.3 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 21 แนวทาง ปรากฏผลดังนี้ ผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ผลการประเมินความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ผลการประเมินความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ระดับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการสื่อสาร (Communication) ด้านการมีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) ด้านเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (Visionary) ด้านการมุ่งเน้นทีม (Focus on team) ด้านการมีความน่าไว้วางใจ (Trust) และด้านการมองในแง่ดี (Optimistic) สอดคล้องกับ สุพัตรา ภูนาวัง (2562: 135-136) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปน้อย คือมีวิสัยทัศน์ มีความน่าไว้วางใจ มองในแง่ดี และมีความกระตือรือร้น ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ด้านมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคคลในองค์กรได้แสดงความสามารถ ควรระดมความคิดเห็นจากบุคคลเพื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ด้านมีความน่าไว้วางใจ ผู้บริหารควรใช้หลักธรรมในการบริหาร ผู้บริหารควรสร้างความศรัทธาให้เกิดกับตนเอง ด้านมีความกระตือรือร้น ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศในองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรโดยการศึกษาดูงานจากภายนอก เชิญผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภายนอกมาถ่ายทอดความรู้ในการทำงาน ด้านมองในแง่ดี ผู้บริหารควรตั้งเป้าหมายแห่งความสำเร็จที่อยู่ภายใต้ความเป็นไปได้ โดยใช้ตัวชี้วัด ตัวบ่งชี้ ควรจัดทำ Benchmark กับองค์กรอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกับองค์กรของตนเอง

5.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกแนวทางภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา 7 ด้านและมีแนวทางภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนา จำนวน 21 แนวทางดังนี้

ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างองค์ความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมายมีการศึกษาดูงานประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ด้านการมีความน่าไว้วางใจ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายและเป้าหมายในการขับเคลื่อนการศึกษามีคุณภาพเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เกียรติผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจ

ด้านการมีความกระตือรือร้น ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมให้บุคลากรการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวมถึงการสะท้อนผลการทำงานเพื่อเกิดการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

ด้านการมองในแง่ดี ผู้บริหารจะรักษาจิตอย่างสร้างสรรค์ สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาความรู้ทักษะและเทคโนโลยีมีความเชื่อมั่นกล้าคิดกล้าทำ และรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

ด้านการมุ่งมั่นทุ่มเท ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สร้างขวัญกำลังใจรวมถึงการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วยการประชุมอบรม

ด้านการเสริมพลังอำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเหมาะสมเชิดชูเกียรติและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษา

ด้านการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารมีการสื่อสารด้วยการประชุมชี้แจงการเปิดรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชา

5.3 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 30 คน จากการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีประเด็นที่นำมา ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจให้เกิดความตระหนักในการปฏิบัติงานและการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการขับเคลื่อนการศึกษาไปสู่คุณภาพอย่างชัดเจนและสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบเพื่อนำไปปฏิบัติ การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรภายในสถานศึกษายกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ การศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ และการสังเคราะห์วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยวิธีการกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน พบว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ประกอบไปด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (Visionary) 2) ด้านการมีความน่าไว้วางใจ (Trust) 3) ด้านการมีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) 4) ด้านการมองในแง่ดี (Optimistic) 5) ด้านการมุ่งเน้นทีม (Focus on team) 6) ด้านเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) และ 7) ด้านการสื่อสาร (Communication) ประกอบด้วย 21 แนวทางสอดคล้องกับแนวคิดของ Aydin Balyer. (2012, 581-591) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงจะช่วยให้บริหารโรงเรียน แรงจูงใจและแรงบันดาลใจหมายถึงวิธีการที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจรอบตัว พิจารณาเป็นรายบุคคลแสดงให้เห็นถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องของผู้นำในการรักษาของแต่ละคนเป็นคนพิเศษและทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาที่พยายามจะพัฒนาศักยภาพดังนั้นการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะค้นพบระดับของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่แสดงให้เห็นถึงบริหารโรงเรียนผู้นำในแง่ของอิทธิพลข้างต้น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสื่อสาร (Communication) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คือ ด้านการมองในแง่ดี (Optimistic) ดังนั้น ระดับสถานศึกษาและระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ควรตระหนักและให้ความสำคัญที่มีทัศนคติเชิงบวกในการทำงานตลอดจนสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การปรับเปลี่ยนเป็นผู้ควบคุมมาเป็นผู้นำที่วางแนวทางในการปฏิบัติงาน เปลี่ยนปัญหาและอุปสรรคให้เป็นโอกาสเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และยั่งยืน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาและปรับปรุงตัวเองให้มีภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจที่เป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกระดับ สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเหมาะสมของบริบท

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์

2. ควรนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้จริงในโรงเรียนเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแนวทาง

เอกสารอ้างอิง

- ดาวรรุวรรณ ถวิลการ. (2558). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ แบบภาวะผู้นำแห่งศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(2), 23-35.
- พรชัย เจดามาน. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ศตวรรษที่ 21 : ไทยแลนด์ 4.0. เข้าถึงได้จาก <http://www.kroobannok.com/83312>. (สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2565).
- พรรณพร หลุทัยถาวร. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานสรุปโครงการประชุมแลกเปลี่ยน เรื่อง แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (อัสสเน).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (2565). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพป.สุรินทร์ เขต 3. กลุ่มนโยบายและแผน. เอกสารหมายเลข 86/2562.
- สุพัตรา ภูนาวัง. (2562). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Aydin Balyer. (2012). Transformational Leadership Behaviors of school Principal Behaviors of school Principal: A Qualitative Research Based on Teacher's Perceptions. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(3), 581-591.
- Manz, J.M., and Sims, P.V. (1991). *Public administration*. 5th ed. New York: The Ronald Press.